

Vastaus kirjalliseen kysymykseen koronakaranteenikäytännöistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 435/2021 vp:

Miten aiotaan puuttua kaikkein räikeimpien koronakaranteeni- ja muiden määräysten rikkomisiin,

miten aiotaan helpottaa koronakaranteenin tai -eristyksen takia haettavien sairauspäiväraahakemusten käsittelyä ja

onko koronakaranteenien toimeenpanemisessa ja valvonnassa tehostamisen varaa, jos siitä pystytään luistamaan ilman rangaistusta ja toisaalta toiset voivat jatkaa työskentelyä karanteenista huolimatta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Tartuntatautilain 60 §:n nojalla virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi, jos yleisvaarallisen tartuntataudin, kuten COVID-19, tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää. Päätös karanteenista tehdään henkilölle yksilöllisen tarkastelun perusteella ja se tehdään vain, jos muuta keinoa tartuntojen leviämisen estämiseen ei ole. Tartuntatautilain 68 §:n mukaan karanteeni on toteutettava siten, että henkilön oikeuksia ei tarpeettomasti rajoiteta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on yhdessä sairaanhoitopiirien kanssa laatinut kansallisen ohjeen toimista epäiltäessä koronavirusinfektiota (”Toimenpideohje epäiltäessä koronaviruksen (SARS-CoV-2) aiheuttamaa COVID-19-infektiota”). Ohje sisältää myös määritelmät lähi-kontaktille ja suositukset karanteenikäytännöistä. Ohje on suositus, jota alueelliset ja paikalliset toimijat voivat käyttää apuna laadittaessa omia alueellisia ja paikallisia toimintaohjeita. Lopullinen päätäntävalta karanteenikäytännöistä on paikallisilla kuntien ja sairaanhoitopiirien tartuntataudeista vastaavilla lääkäreillä.

Karanteenimääräykset rajoittavat merkittävästi yksilön perusoikeuksia. Tästä syystä määräykset tehdään aina yksilöllisen harkinnan perusteella. Päätöksen yhteydessä karanteeniin määrättävälle annetaan ohjeet, miten toimia karanteenin aikana.

Tartuntatautilääkärin määräämän karanteenin tahallinen tai törkeästä huolimattomuudesta johtuva rikkominen on terveydensuojelurikkomus, josta tuomitaan rikoslain 44 luvun 2 §:n mukaan, ellei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi. Lähtökohtaisesti vastuu karanteenin noudattamisesta on karanteeniin määrättyllä henkilöllä itsellään ja terveysviranomaisen valvoo sen toteutumista. Valvonta kuluttaa resursseja ja sitoo työvoimaa tilanteessa, jossa jäljitystoiminta ja koronarokotukset muutenkin kuormittavat kuntien perusterveydenhuoltoa. Jos yleisvaarallisen tartuntataudin leviämistä ei voida muulla tavoin estää, terveysviranomaisen voi tartuntatautilain 89 §:n nojalla pyytää virka-apua karanteenin valvontaan. Karanteenimääräyksen rikkomisen selvittäminen edellyttää tutkintapyyntöä poliisille.

Kelaan saapuneiden tartuntatautipäivärahahakemusten määrä on kasvanut moninkertaiseksi verrattuna epidemiaa edeltäneeseen aikaan, kun taas sairauspäivärahahakemusten määrä on pysynyt suunnilleen koronavirusepidemiaa edeltäneellä tasolla, tai jopa hieman vähentynyt. Hakemusten käsittelylle ei ole laissa säädetty määräaikaa, mutta Kela on määritellyt sairauspäivärahan ja tartuntatautipäivärahan tavoitekäsittelyajaksi kolme viikkoa. Keskimääräiset käsittelyajat ovat olleet hyvin lähellä tavoiteaikoja, mutta ylityksiäkin on ollut. Käsittelyaikaa saattaa pidentää esimerkiksi se, että hakemuksesta puuttuu tietoja tai liitteitä, taikka hakemusten ruuhkautuminen. Kelassa on tehty toimenpiteitä hakemusten käsittelyn sujuvoittamiseksi koronavirusepidemian aikana. Kela on rekrytoinut uusia etuuskäsittelijöitä sairaus- ja tartuntatautipäivärahan ratkaisutyöhön, ja lisäksi resursseja on Kelan sisällä kohdennettu niihin etuuksiin, joissa on havaittu ruuhkautumista. Asiakaspalvelua ja etuuskäsittelijöitä on koulutettu yhdenmukaisen ja sujuvan ratkaisutoiminnan varmistamiseksi. Lisäksi Kela on tehostanut viestintää, jotta esim. saapuvat hakemukset eivät olisi puutteellisia. Samoin Kela on tiivistänyt yhteistyötä ja vuoropuhelua sidosryhmien kanssa.

Helsingissä 19.8.2021

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru